

Україні неолімпійського спорту. Спортивний комітет України діє на підставі статуту. Спортивний комітет України, зокрема: представляє Україну у відповідних міжнародних спортивних організаціях, на Всесвітніх та Європейських іграх з неолімпійських видів спорту, інших міжнародних спортивних змаганнях, якщо інше не передбачено вимогами відповідних міжнародних організацій та/або міжнародними договорами України; має свою символіку, здійснює її використання та забезпечує захист відповідно до закону.

Навіть побіжний огляд суб'єктів сфери фізичної культури і спорту дає підстави для висновку про те, що відповідно до закону лише два з них безпосередньо наділені правом мати власну символіку та захищати її не забороненими законом засобами: Національний олімпійський комітет України та Спортивний комітет України. Відповідь на питання про те, чи так це насправді, потребує більш глибокого наукового аналізу.

*Пеструєв Дмитро Миколайович,
аспірант кафедри цивільного права*

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: д.ю.н., професор Харитонов Є.О.

ПСИХОЛОГІЧНА ОСНОВА ВЕДЕННЯ ЧУЖИХ СПРАВ БЕЗ ДОРУЧЕННЯ У ПОЛЬСЬКОМУ ПРАВІ

Говорячи про інститут ведення чужих справ без доручення, слід зазначити, що найбільш повне врегулювання ці відносини дістали лише у новому ЦК України, а саме в главі 79 «Вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення».

Зобов'язання, про які йдеться у цій главі, виникають із здійснюваних особою дій, і хоча в главі вживається термін «дії», не виникає сумнівів у тому, що навіть за відсутності з цього приводу спеціальної вказівки мається на увазі і діяльність, і певні дії, і навіть одноразова дія, здійснена у чужому інтересі. Отже, згаданий інститут охоплює здійснення гестором як фактичних, так і юридичних дій. Особою, яка діє в чужому інтересі, наприклад, може стати як особа, яка здійснила всі необхідні дії для врятування чужого обладнання від загрози небезпеки сама, так і та, яка залучила для цієї мети спеціалізовану організацію, уклавши з нею підрядний договір. Метою цього інституту є, по-перше, надання захисту тій особі, яка здійснює дії в чужому інтересі, по-друге, особи, в інтересах якої мають здійснюватися відповідні дії, оскільки

особливістю даних зобов'язань є те, що вони породжуються несанкціонованим втручанням у чужу сферу.

Порівняння даного інституту у цивільному праві з основними положеннями ведення чужих справ без доручення у цивільному праві Польщі свідчить про їх подібність, що зумовлене, насамперед, традицією континентального права.

Так, інститут *negotiorum gestio* було запроваджено спочатку у Кодекс зобов'язань 1933 року, а вже потім, у 1964 році, з невеликими змінами і до Кодексу цивільного. Як зазначають науковці, що займаються відповідною проблематикою, в польському цивільному праві цей інститут не є досить популярним, доктрина цікавиться відповідними питаннями надзвичайно рідко, а останнім часом взагалі виникла дискусія стосовно того, чи має право на існування так званий юридичний альтруїзм, який напряду пов'язаний з досліджуванним інститутом.

Йдеться, насамперед, про те, що виникає сумнів у тому, чи особа, яка приходить іншій особі на допомогу без прохання останньої, взагалі має право на відшкодування видатків і пов'язане з цим питання про те, чи законодавець повинен дбати про інтереси такої особи, тобто чи повинен він підтримувати так званий юридичний альтруїзм? Якщо так, то в якому ступеню? Чи інститут ведення чужих справ без доручення тягне охорону прав особи, яка здійснила відповідні дії, виходячи з засад досліджень наук суспільних і гуманітарних, прийнятих законодавцем?

Відповіді на ці питання неможливі без дослідження проблем альтруїзму і егоїзму, що піднімалися ще у стародавні часи філософами. До того ж цікавим є також розуміння слова «альтруїзм» у польській мові.

Відповідаючи на перше питання, більшість філософів стверджує, що натурі людини більше відповідає егоїстична поведінка, тобто така, яка схиляє людину до захисту, насамперед, власних інтересів. Однак існує і друга група філософів, на думку яких в людині співіснують поруч з егоїзмом, також і зачатки доброчинності. Це пов'язане з суспільним життям, часткою якого є альтруїзм стосовно до інших членів суспільства.

Стосовно філологічного тлумачення слова «альтруїзм», то більшість словників визначають його як тривала норма поведінки. Тобто, поодинокі випадки доброчинного характеру не можна віднести до альтруїзму, оскільки він має стати, внаслідок тривалої повторюваності, певною «філософією життя». По-друге, і це є досить важливим у визначенні альтруїзму, він має стосуватися не лише якихось конкретних осіб, а має відображати загальну рису людської

поведінки – загальнолюдську здатність до вчинення добродійних дій, тобто притаманність людській природі взагалі.

І хоча досі не сформульовано єдиного поняття альтруїзму, попри всі розбіжності у його розумінні, альтруїзм з точки зору психологічної можна визначити як діяльність на благо іншої особи немотивовану зовнішньою винагородою.

Визначення в даному випадку значення психологічного альтруїзму має певне значення, оскільки розрізняють також альтруїзм поведінковий (бехіверичний) як поведінка з допомоги, яка може бути корисною особі, що допомагає, так і байдужою для неї. Психологічний альтруїзм натомість є мотивацією для вчинення добра іншій особі як метою внутрішньою, значимою для особи.

Саме розуміння психологічне взято за основу законодавцем для формулювання категорії ведення чужих справ без доручення, оскільки воно є корисним як для особи, так і для суспільства в цілому.

Таким чином, навіть дуже короткий екскурс щодо чинників виникнення інституту *negotiorum gestio* дає підстави для висновку про досить непросту його природу.

Як зазначалось раніше, ведення чужих справ без доручення, існувало ще у Кодексі зобов'язань, хоча сфера застосування цього інституту і була досить вузькою і межувала з інститутом безпідставного збагачення. Як зазначають польські фахівці з даного питання, історична пов'язаність інститутів безпідставного збагачення і ведення чужих справ без доручення є очевидною і найкраще прослідковується у праві французькому.

Таким чином, підсумовуючи проведені дослідження, можна зробити загальний висновок про те, що основою юридичного розуміння сутності ведення чужих справ без доручення у польському цивільному праві є його психологічне розуміння як притаманного людській природі, такого, що діє на користь як окремої особи, так і суспільства в цілому.